

22 604 (R1435)

Regels met betrekking tot octrooien (Rijksoctrooiwet 1993)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN¹

Vastgesteld 13 juni 1994

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

1. Algemeen

De leden van de fracties van **CDA** en **VVD** hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. De leden van de **CDA**-fractie konden ook met het wetsvoorstel instemmen. De gevoelens van de leden van de fractie van **D66** ten opzichte van het wetsvoorstel waren daarentegen gemengd van aard.

2. Het Europees Octrooiverdrag en zijn gevolgen

De leden van de **CDA**-fractie zouden gaarne vernemen welke overwegingen een aanvrager van een Europees octrooi ertoe kunnen bewegen dit octrooi niet voor alle bij het Europees Octrooiverdrag aangesloten landen aan te vragen.

3. Minimum-werklast van de Octrooiraad

De leden van de **CDA**-fractie wilden weten of door de regering is onderzocht of de thans in de Octrooiraad aanwezige hoogwaardige kennis ook in de toekomst voor Nederland behouden kan blijven b.v. in het kader van het technologiebeleid of anderszins.

In de nota naar aanleiding van het eindverslag (kamerstukken Tweede Kamer, 22 604, R1435, nr. 9, blz. 3) wordt melding gemaakt van het feit dat in Denemarken, Duitsland, Engeland en Ierland niet overwogen wordt om inhoudelijk octrooionderzoek af te schaffen. De leden hier aan het woord vroegen waarom deze landen aan dit octrooionderzoek vasthouden. Is de ontwikkeling van het aantal nationale octrooiaanvragen aldaar anders dan in Nederland?

¹ Samenstelling:

Coenemans (CDA), Vermaat (CDA), Van Velzen (CDA), Pit (PvdA), K. Zijlstra (PvdA), vac. (D66), Staal (D66), Hilarides (VVD), Verbeek (VVD) (voorzitter), Pitstra (GroenLinks), Barendregt (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

4. De noodzaak van een nationaal octrooiverleningssysteem

De leden van de **CDA**-fractie vroegen naar de opbouw van de in de memorie van toelichting (kamerstukken Tweede Kamer 22 604, R1435), nr. 3, blz. 6) genoemde kostenbedragen van f 30 000 en f 10 000.

5. Afweging voor Nederland

De leden van de **CDA**-fractie hadden met enige verwondering kennis genomen van het feit dat indien vanwege de nieuwe wet uitbreiding nodig is bij de rechtbank te 's-Gravenhage de middelen daarvoor uit de begroting van Economische Zaken beschikbaar worden gesteld.

Welke overwegingen hebben hiertoe geleid? Deze leden zouden het meer voor de hand liggend hebben gevonden wanneer de begroting van Justitie met deze kostenpost zou zijn verhoogd. De hiermee gemoede kosten zijn immers betrekkelijk gering (één extra rechter plus een ondersteunende functionaris).

Zijn meerdere soortgelijke voorbeelden te noemen waarbij andere ministeries kosten van Justitie overnemen (memorie van antwoord Tweede Kamer stuk nr. 22 604, R1435, nr. 6, blz. 8)?

De nota naar aanleiding van het eindverslag vermeldt op blz. 6 dat slechts een gedeelte van de octrooiaanvragen wordt gevolgd door een verzoek om daadwerkelijk tot octrooiverlening over te gaan. De leden van de **CDA**-fractie zouden gaarne vernemen welk gedeelte dit betreft en wat de redenen zijn om bovengenoemd verzoek niet in te dienen.

6. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

Gemeenschapsoctrooien

Met betrekking tot het gemeenschapsoctrooi wilden de leden van de **CDA**-fractie weten welke overwegingen van doorslaggevende betekenis zijn geweest voor invoering van een gemeenschapsoctrooi. Op blz. 17 van de memorie van antwoord wordt nl. slechts gesproken over «Een van de voordelen van het Akkoord ...bevoegd is» en van «De keerzijde hiervan...voor de hele EG».

De aan het woord zijnde leden stelden de vraag welke werkzaamheden in het kader van Europese octrooiverlening plaatsvinden in Rijswijk en welke werkzaamheden in München.

7. Aanvullende beschermingscertificaten

Met betrekking tot het aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen wordt gesteld, aldus de leden van de **CDA**-fractie, dat als gevolg van procedures die moeten worden doorlopen alvorens een nieuw geneesmiddel op de markt mag worden gebracht, de effectieve octrooiduur aanmerkelijk geringer is dan 20 jaar. Kan een beschrijving worden gegeven van bovengenoemde procedures (memorie van antwoord, blz. 18)?

8. Artikelen

Artikel 3

De leden van de fractie van **D66** waren van oordeel dat de genetische identiteit nooit voorwerp van intellectueel eigendom mag zijn. Regelgeving moet octrooiering ondubbelzinnig uitsluiten. Als gevolg van deze overwegingen formuleerden zij de volgende vragen:

In hoeverre voldoet het wetsvoorstel aan het criterium van ondubbelzinnige afwijzing?

Houdt het amendement-Witteveen-Hevinga en Van der Hoeven (kamerstukken Tweede Kamer, 22 604, R1435, nr. 38) een verbod tot octrooiering in? De leden van de **PvdA**-fractie sloten zich bij deze vraag aan.

Is het juist, zo vervolgden de leden van de fractie van **D66** hun betoog, zoals van de kant van de Octrooiraad wordt gesteld, dat dierenrassen en werkwijze van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van dieren, alsmede de daardoor verkregen voortbrengselen, niet octrooieerbaar zijn? En dat anderzijds technische werkwijzen voor voortbrenging of opkweken van dieren of planten wel octrooieerbaar zijn?

Kan de regering uiteenzetten hoe Europese regelgeving en toepassing zich verhoudt tot de Nederlandse beslissingsbevoegdheid? In welke zin is Nederland gebonden aan beslissingen van het Europees octrooibureau?

De leden van de **VVD**-fractie sloten hierop aan met de volgende vraag. Kan de minister duidelijkheid verschaffen over de octrooiering van dieren? Gebleken is dat er interpretatieverschillen zijn met betrekking tot amendement op stuk nr. 38 (Witteveen-Hevinga en Van der Hoeven). In dit verband wezen deze leden ook op een brief van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, d.d. 2 mei 1994¹ gericht aan de commissie voor Economische Zaken.

Het blijkt, dat merkten de leden van de fractie van **Groen Links** op, dat een zeer ruime meerderheid van de politieke partijen tegen het octrooieren van dieren is. Ook in de toelichting op het amendement-Witteveen-Hevinga en Van der Hoeven (stuk nr. 38) in de Tweede Kamer staat dit duidelijk geschreven. Maar stel, dat de stier Herman (en dus niet het gen-construct of het proces) Europees octrooi verkrijgt, mag er dan vanuit gegaan worden, dat dit dier niet in Nederland wordt toegelaten?

In de Eerste Kamer heeft de staatssecretaris gesproken over het gen-construct waarop octrooi zou kunnen worden aangevraagd. Door deskundigen is deze constructie sterk bestreden. Het gaat er immers om dat, zonder toepassing van dit gen-construct in dieren, toepassing onmogelijk is. Er zal dus nooit zo'n beperkte octrooiering worden aangevraagd. Dit bleek bij de Harvard kankermuis en het zal blijken bij de stier Herman. In het debat in de Tweede Kamer wordt deze terminologie niet meer gebezigd. Zijn de bewindslieden overtuigd door de tegenargumentatie inzake het «gen-construct»?

Zeer belangrijk inzake de octrooiering van dieren is de regelgeving in Europa.

Wat is de stand van zaken in het Europees Parlement?

Wat behelzen de voorstellen in de common position van de Europese Commissie en wat houden de amendementen vanuit het Europees Parlement in?

In de Tweede Kamer bestond een verschil in interpretatie inzake het amendement-Witteveen-Hevinga en Van der Hoeven over de octrooiering van dieren tussen de indieners en de bewindslieden. Door de indieners werd de intentie afgegeven, dat met dit amendement octrooiering van dieren onmogelijk wordt gemaakt, terwijl de staatssecretaris van Economische Zaken haar standpunt bleef huldigen, dat octrooiering van dieren mogelijk moet zijn.

Volgens de Nederlandse Octrooiraad kan octrooiering van dieren niet geweigerd worden. Wat is de reactie van de bewindslieden op deze zienswijze?

¹ Deze brief is ter kennis gebracht van de bewindslieden en op het Centraal Informatiepunt ter inzage gelegd onder nr. 112945.

Ook de leden van de fracties van **RPF**, **SGP** en **GPV**, toonden zich met name geïnteresseerd in dit onderwerp.

Is het juist dat tot voor kort alleen octrooien werden verleend op technische uitvindingen die betrekking hadden op de techniek van het anorganisch of van dood organisch materiaal?

Zijn de wetten voor het organische en voor het anorganische niet zo verschillend dat voor genetische manipulatie van dieren en planten niet met evenveel recht van octrooierbaarheid kan worden gesproken als bij de techniek van het anorganische of van dood organisch materiaal?

Valt er met betrekking tot de analyse van de genetische structuur van planten, van dieren en van de mens eigenlijk wel van «uitvindingen» te spreken?

Wordt het echter wel als (ethisch) terecht beschouwd dat (gedeelten van) de analyse van genetische structuren van bestaand plantaardig, dierlijk of menselijk leven voor octrooiëring in aanmerking komt?

Kan inzake biotechnologie, i.c. de genetische manipulatie van levende organismen, wel van «uitvindingen» worden gesproken, zoals we dat wel verantwoord doen voor de tot nu toe bekende technologie?

Laat het aangenomen amendement-Witteveen, Hevinga en Van der Hoeven (stuk nr. 38) tegen de bedoeling van de indieners in *nu* wel ruimte voor octrooiëring van dieren, zoals de Octrooiraad heeft laten weten?

Heeft de mogelijke octrooiëring van genetische gemanipuleerde planten en de daarmee verbonden mogelijke grootschalige toepassing niet het verlies van biodiversiteit en van nog meer afhankelijkheid van ontwikkelingslanden tot gevolg?

Is het gezien de voorgaande vragen wel terecht ethiek van octrooi-verlening te scheiden?

Is er geen sprake van een werkelijkheidsvreemde abstractie om van octrooiëring van een gen-construct te spreken los van het gemanipuleerde levende organisme? Temeer daar gen-constructen veelal gepaard gaan met experimenten die juist ethische vragen oproepen?

Artikel 23

De leden van de **CDA**-fractie verwezen naar de memorie van antwoord voorzover deze betrekking heeft op dit artikel.

Daar is sprake van een bedrag voor het uitvoeren van nieuwheids-onderzoek van f 1 200 en voor nieuwheids-onderzoek van het internationale type van f 3 500. De aan het woord zijnde leden vroegen naar het verschil tussen beide bovengenoemde nieuwheids-onderzoeken en de oorzaken van de verschillen in bedragen.

Artikel 52

De leden van de **VVD**-fractie wezen er op dat dit artikel stipuleert dat de waarmaking van een Nederlandse vertaling van een Europees octrooi door een octrooigemachtigde dient te geschieden. Ook advocaten bezitten thans deze bevoegdheid. In hoeverre is het reëel te achten dat advocaten deze bevoegdheid dreigen te verliezen o.a. op grond van de artikelen 1 en 3 van het wetsvoorstel?

In dit verband wezen de aan het woord zijnde leden op een brief van het Octrooi- en Merkenbureau, mr. M.J.I.Koomen d.d. 29 april 1993¹ gericht

¹ Deze brief is ter kennis gebracht van de bewindslieden en ter inzage gelegd op het Centraal Informatiepunt onder nr. 112945.1.

aan de commissie voor Economische Zaken. Kan een nadere reactie worden gegeven op deze problematiek?

Ook de leden van de fractie van **Groen Links** waren geïnteresseerd in de reactie van de regering op de kritiek van het advocatenbureau Koomen en Koomen waarin zij stelden, dat door een ondergeschikte formaliteit in de wet advocaten die al jaren handelingen verrichten, die opeens niet dit mogen en kunnen doen? Wat is de achtergrond en (diepere) redenen hiervan?

De voorzitter van de commissie,
Verbeek

De griffier van de commissie,
Hordijk